

STRAND KOMMUNE

Trivsel i fokus

Oppvekst i Strand 2018-2030

INNHold

Innhold	2
Strand i 2030	3
Innledning.....	6
Strand i dag.....	12
Steg 1 Medbestemmelse.....	15
Steg 2 God omsorg	18
Steg 3 Særskilt vern og støtte	21
Steg 4 Vern mot overgrep	23
Steg 5 Fullverdig liv	26
Steg 6 God helse.....	29
Steg 7 God utdanning	32
Oppfølging av planen	35
Kilder.....	36

STRAND I 2030

Barn og unge er en stor ressurs for samfunnet. Barndommen og ungdomstida har en egenverdi, den er ikke bare en forberedelse til voksenlivet. I 2030 har barn og unge i Strand gode vilkår for å vokse opp og utvikle seg. Familien er barn og unges viktigste omsorgsbasis. Barn og unge som av ulike årsaker har det vanskelig, får den støtten og hjelpen de trenger av familien og av andre omsorgspersoner der de oppholder seg, enten det er i barnehage, skole eller i nærmiljøet.

Alle barn og unge opplever at de blir sett, lyttet til og verdsatt. De har venner og voksne som de stoler på og som er til stede og hjelper dem når de trenger det. Barn og unge utfolder seg i lek og aktivitet ut fra sine egne forutsetninger og interesser. De setter pris på seg selv, og kjenner følelsen av undring, glede og mestring. De er motivert til å lære, og er trygge på at foreldre, lokalsamfunnet, barnehage og skole heier dem frem, men kjenner også at det stilles krav som de må strekke seg etter.

Kommunen kjennetegnes av et inkluderende og helhetlige oppvekstilbud med høy kvalitet, kompetanse og robuste fagmiljøer. Det forebyggende helsearbeidet starter allerede ved svangerskapskontrollen og følger barnet og familien gjennom

«At me blir sett og hørt. Ønsker ein plass kor unge kan møtes bare for å chille. Utenom hallen og bedehuset har me ingen plass å være som andre kommuner har. Me treng ein trygg plass, gjerne i sentrum kor me kan bare være sammen, gjøre spill eller høre musikk og finne nye venner»

Sitat fra barn og unge

oppveksten. Familier med behov for bistand blir møtt av et koordinert og kompetent hjelpeapparat som sørger for rett hjelp til rett tid. Oppvekstenhetene har et dynamisk samarbeid med eksterne private og offentlige aktører lokalt, regionalt og nasjonalt, tilpasset behov og utfordringer. Sosiale ulikheter er redusert, og barn og unge sine oppvekstvilkår stimulerer til utdanning og deltakelse i samfunns- og arbeidslivet, noe som har bidratt til et styrket lokaldemokrati.

Barnehage- og skolesektoren speiler kommunens mangfold, tydelige verdivalg og hvor det ønskes utvikling og vekst i regionen. Alle bygg og arenaer gis en universell utforming. Kulturskolen er et ressurscenter som gir opplæring i kulturfag for alle barn og unge. Oppvekstsektoren har en viktig rolle i kommunens tilrettelegging for et inkluderende og utviklingsorientert nærings- og arbeidsliv, som fremstår som attraktivt for unge og kompetente personer.

God kvalitet i grunnskolen, vektlegging av tidlig innsats og samarbeid mellom grunnskole og videregående skole har bidratt til at flere, både unge og voksne, gjennomfører videregående opplæring. Skolene gir elevene teoretiske og praktiske kunnskaper og ferdigheter som samfunnet har behov for i et mangfoldig yrkesliv. Ungdommene har høy bevissthet om samfunnets framtidige behov for arbeidskraft og kompetanse. Sosialt entreprenørskap, hospitering, traineeordninger og arbeidspraksis benyttes aktivt som virkemidler for utdanning og rekruttering, i samhandling mellom skole og næringsliv.

Det er lagt til rette for en aktiv befolkning gjennom et godt utviklet gang- og sykkelveinett. Det samhandles om anlegg og infrastruktur på tvers av sektorer. Anleggene er tilgjengelige for alle aldersgrupper og funksjonsnivå og de fremmer inkludering, deltakelse, læring og utvikling for alle. Barnehager, skoler, kulturarenaer og fritidsentra er samlingspunkter for frivillige lag og organisasjoners aktiviteter. Sosiale nettverk tar ansvar for sine omgivelser, og preges av samhandling mellom ulike aktører og sterke relasjoner på tvers av generasjonene.

voksne tilstede
møteplasser
bli hørt lekeplasser være snille
ha det trygt
grenser
ha det godt
variasjon i fritidsaktiviteter
bli inkludert

Svar fra barn og unge; hvordan vil vi ha det?

SJUMILSTEGET - HVORDAN SKAL VI FÅ DET TIL?

Planen definerer 7 mål for en god oppvekst i Strand:

Steg 1 Medbestemmelse

- Barn og unge i Strand blir involvert og hørt

Steg 2 God omsorg

- Barn og unge i Strand opplever trygghet i familien

Steg 3 Særskilt vern og støtte

- Barn og unge i Strand som ikke kan bo i sitt opprinnelige familiemiljø sikres en god oppvekst og forberedes til voksenlivet

Steg 4 Vern mot overgrep

- Barn og unge i Strand er beskyttet mot vold og overgrep

Steg 5 Fullverdig liv

- Barn og unge i Strand er inkludert i samfunnet uavhengig av funksjonsnivå

Steg 6 God helse

- Strandasamfunnet fremmer god fysisk og psykisk helse for barn og unge

Steg 7 God utdanning

- Barn og unge i Strand får en opplæring som ruster dem for livet

INNLEDNING

Den unge befolkningen i Strand er en av de viktigste folkehelseressursene for kommunen. Ved at barn og unge i dag sikres gode og trygge oppvekst- og levekår vil de ha bedre forutsetninger for å lykkes med sin oppvekst og oppnå en god helse gjennom hele livsløpet.

Sektorplan for oppvekst for Strand kommune er forankret i kommunens planstrategi 2016-2020. Formålet er en helhetlig plan for barn og unges oppvekst i kommunen hvor målgruppen er fra før fødsel til fylte 18 år. Planen er ikke altomfattende for barn og unges oppvekst i Strand, men har fokus på de områder som vurderes som viktigst å utvikle i årene fremover.

Strand kommune er en Sjumilssteg-kommune og oppvekstplanen er bygget på denne modellen. Det gir rammene for hvilke områder planen har fokus på.

Oppvekstplanens tittel «**Trivsel i fokus**» er definert av ungdomsrådet sammen med arbeidsgruppen og bidrar til å forsterke kommunens visjon «**Sammen om trivsel**».

SJUMILSSTEGET - FOR EN GOD OPPVEKST

Sjumilssteget – for barn og unges beste - er barnekonvensjonen i praksis. Modellen er basert på syv artikler i barnekonvensjonen som skal ha spesielt fokus og som gir grunnlaget for de syv stegene i modellen:

- Medbestemmelse
- God omsorg
- Særskilt vern og støtte
- Vern mot overgrep
- Fullverdig liv
- God helse
- God utdanning

Fra 2003 gjelder barnekonvensjonen som norsk lov og er dermed like forpliktende for alle kommuner som de mange særlover tjenestene i dag legger til grunn for sitt arbeid.

BARNETS BESTE

Et av grunnprinsippene i barnekonvensjonen er at barn har rett til å få hans eller hennes beste interesser vurdert og tatt hensyn til ved alle handlinger eller beslutninger som angår ham eller henne, både i offentlig og privat sfære.

HELHETLIG INNSATS FOR BARN OG UNGE

Formålet med Sjumilssteget er at kommunene i Norge skal bruke barnekonvensjonen i det daglige arbeidet, når de planlegger og kvalitetssikrer sine tjenester til barn og unge. I tillegg er målet at barn og unge sine oppvekstbehov settes på den politiske dagsorden og at det blir økt fokus på helhetlig innsats for barn og unge. Barnekonvensjonen skaper det nødvendige menneskerettslige grunnlag for tverretattlig ansvar for barna i kommunen.

STATLIGE OG REGIONALE FØRINGER

Flere av områdene som oppvekstplanen omhandler er regulert gjennom lovverk, planverk eller annet rammeverk og veiledninger.

Statlige føringer, inkludert lover

- Nasjonale forventninger for regional og kommunal planlegging 2015-2019
- Barnekonvensjonen
- Opplæringsloven med forskrifter
- Plan og bygningsloven
- Lov om barnehager med forskrifter
- Annet rammeverk for skoler og barnehager
- Folkehelseloven
- Kulturloven
- Lov om barneverntjenester
- Lov om kommunale helse og omsorgstjenester
- Faglige retningslinjer for helsestasjon og skolehelsestasjon
- Lov om sosiale tjenester i NAV
- Stortingsmeldinger og NOUer

Regionale føringer

- Regional planstrategi
- Regionalplan for folkehelse i Rogaland 2013-2017
- Regionalplan for samordna arealbruk og transport i ryfylke 2017-2030
- Regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning 2017-2024

KOMMUNALE FØRINGER

Kommuneplanen, tema- og reguleringsplaner berører også forhold som påvirker og er viktige for barn og unges oppvekst i Strand. Mens kommuneplanen og strategiplan for folkehelsearbeidet gir viktige føringer for arbeidet, vil tema- og reguleringsplaner fungere som en konkretisering av oppvekstplanens mål og strategier. Sektorplan for oppvekst må også ha et samspill med sektorplan for helse og omsorg som er under utarbeidelse. Begge sektorplanene kan gi viktige føringer for hverandre.

VIKTIGE TEMA- OG REGULERINGSPLANER FOR OPPVEKSTPLANEN

Temaplaner

- Plan for kultur, idrett og friluftsliv 2016-2026
- Plan mot barnefattigdom 2016-2020
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2017-2021
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2013-2018 (revisjon 2018)
- Utviklingsplan for Strandaskolen 2016-2020
- Skolebruksplan 2014-2030
- Strategi for barnehagedekning 2013-2020
- Plan for grønn mobilitet og trafiksikkerhet (under utarbeidelse)

Reguleringsplaner

- Reguleringsplan for Jørpeland sentrum inkludert helhetlig landskapsplan
- Reguleringsplan for Tau sentrum
- Reguleringsplan for skoleområdet på Jørpeland
- Reguleringsplan for Jørpelandsvassdraget

VISJON

Kommunens visjon «**Sammen om trivsel**» er også en viktig føring for oppvekstplanen.

Med visjonen menes: «*Strandasamfunnet skal være et levende lokalmiljø som preges av trygghet i hverdagen, optimisme, romslighet og respekt for ulike kulturverdier, holdninger og behov. Strand kommune skal kjennes som den gode bostedskommunen med gode oppvekstvilkår for barn og unge, tilgang til grønne omgivelser, høy livskvalitet for alle prioriteres. Kultur- og fritidstilbudene skal være varierte og tilbys både innbyggere og andre som besøker oss.*» (Kommuneplan Strand kommune 2012-2022)

Visjonen er videre definert å bety; Vi er sammen om

- å levere tjenester med kvalitet
- å sette innbyggerne og brukerne i sentrum
- å være kompetente og i utvikling
- å ta ansvar for raus og åpen kommunikasjon
- et trygt og involverende arbeidsmiljø

Førende i arbeidet vil være hvordan kommuneorganisasjonen sammen kan skape trivsel og gjøre det beste for barn og unge i Strand, men også hvordan kommunen sammen med private, frivillige og næringsliv kan skape trivsel for målgruppen.

PLANENS OPPBYGGING

For hvert steg i Sjumilssteget er det innledningsvis i kapittelet omtalt sentrale elementer fra barnekonvensjonen og www.sjumilssteget.no. Et eget delkapittel pr steg er avsatt til hva barn og unge i Strand sier. Her er elementer fra medvirkningsprosessen tatt inn. Dette utsnittet er presentert for Ungdomsrådet som kjenner seg igjen i beskrivelsen. For hver steg blir det også omtalt hvordan Strand kommune jobber med steget. Planen definerer ett mål pr steg. Til sammen utgjør disse kommunens mål for en god oppvekst. Det er i tillegg identifisert hvilke strategier kommunen skal bruke for å nå målene i planen.

ARBEIDS- OG STYRINGSGRUPPE

Utarbeidelse av oppvekstplanen er organisert med en tverrsektoriell arbeidsgruppe bestående av:

- oppvekstkoordinator
- skolefaglig rådgiver
- barnehagekonsulent
- virksomhetsleder NAV Strand
- virksomhetsleder familiens hus
- kommunepsykolog
- kommunalsjef oppvekst og levekår
- kulturleder
- fagansvarlig park og grønt
- virksomhetsleder plan og forvaltning
- folkehelsekoordinator/plan- og utredningsleder

Den tverrsektorielle organiseringen bidrar til større forankring av planen i hele kommuneorganisasjonen og ikke kun i oppvekst- og levekårssektoren. I forkant av at planen er sendt på høring har denne vært på intern høring i virksomhetene i oppvekst- og levekårssektoren, inkludert helse- og omsorgssektoren og teknisk sektor. Formålet er forankring av planen i kommuneorganisasjonen og hva oppvekstplanen betyr for hver virksomhet/sektors videre arbeid.

Sektorledermøte for oppvekst og levekår har vært styringsgruppe for planen.

MEDVIRKNING

Barn og unge i Strand har blitt involvert i utarbeidelse av oppvekstplanen på ulike måter.

UNDERSØKELSE

I begynnelsen av planarbeidet ønsket arbeidsgruppen svar på tre spørsmål

- Hva er en god oppvekst?
- Hvordan vil vi ha det?
- Hva kan vi gjøre selv for å få det bedre?

Denne prosessen involverte barn fra barnehagene i kommunen (førskolebarn), elever fra skolen (elevråd), ungdomsråd, barn som bor i fosterhjem og unge voksne (brukere ved NAV). Alle be bedt om å diskutere og besvare de tre ovennevnte spørsmålene fra sitt ståsted.

I tillegg har de samme spørsmålene vært gjenstand for en åpen innbyggerundersøkelse i Strand via kommunens hjemmeside og sosiale medier, hvor alle uavhengig av alder har hatt mulighet til å besvare undersøkelsen elektronisk. Her mottok kommunen 11 innspill. Respondentene var hovedsakelig kvinner i alderen 20-66 år.

Resultatet av denne prosessen er innbakt i planen. Sitat fra barn og unge er uthevet i grå dialogboks gjennom dokumentet. Det er også utarbeidet en ordsky for hvert av spørsmålene for å synliggjøre viktige elementer i tilbakemeldingene. Under hvert steg/kapittel er det lagt inn et eget delkapittel om hva barn og unge i Strand sier.

UNGDOMSRÅDET

I tillegg til undersøkelsen nevnt ovenfor har arbeidsgruppen involvert ungdomsrådet i kommunen underveis i planarbeidet. Representantene i ungdomsrådet sitter for 2 år om gangen og blir valgt blant elevrådsrepresentantene på kommunens ungdomsskoler og Strand videregående skole.

I planperioden har Ungdomsrådet bestått av

- Ida Tomine Bø, leder (Jørpeland ungdomsskole)
- Kadir Hassan Abanasha (Jørpeland ungdomsskole)
- Selma Sørhaug (Tau ungdomsskole)
- Amilla Agovic (Tau ungdomsskolen)
- Ida A Ødegård (Strand videregående skole)
- Anne Langeland Bratthammer (Strand videregående skole)

Ungdomsrådet består av 6 ungdommer med sterke meninger og ulik bakgrunn.

Som et ledd i prosessen har ungdomsrådet sammen med representanter fra arbeidsgruppen og styringsgruppen deltatt på barne- og ungdomskonferansen i Bodø. Her har ungdomsrådet fått inspirasjon til hvordan andre ungdomsråd arbeider og fungerer, samt knytte kontakt med andre engasjerte ungdom.

Ungdomsrådet har kommet med sine innspill på hva som skal til for å nå målene i planen. Dette er hensyntatt i teksten og strategiene kommunen skal jobbe med under hvert steg, men er på et

overordnet nivå. Konkrete forslag til tiltak fra ungdomsrådet blir tatt med i respektiv virksomhet i oppfølging og iverksettelse av oppvekstplanen.

I tillegg har ungdomsrådet sammen med arbeidsgruppen utarbeidet tittel på planen.

LEVEKÅRSUTVALGET

Levekårsutvalget har blitt involvert i planarbeidet via en politisk workshop i sluttfasen av planen. Innspill fra denne prosessen er innarbeidet i planen.

HØRING AV PLANEN

Planutkastet har vært på høring hos

- Samarbeidsutvalg i barnehagene
- Foreldrearbeidsutvalg/Samarbeidsutvalg på skolene
- Elevrådet på barne- og ungdomsskolene i Strand, samt Strand videregående skole
- Lag og foreninger i kommunen
- Ungdomsrådet
- Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne
- Eldrerådet

STRAND I DAG

Kommunen har de siste ti år opplevd en stor befolkningsvekst og har i dag en ung og mangfoldig befolkning med 12 % innvandrere. Svært mange barn og unge i Strand har gode oppvekst- og levekår og lykkes i sin oppvekst. De har gode omsorgspersoner, mange venner og utvikler seg evne- og kunnskapsmessig gjennom barnehage og skole. De fleste barn utvikler seg også godt sosialt og personlighetsmessig. De er stolt av sin egen kultur, har respekt for andre, har empati, er tolerante og bruker sine evner og talenter til beste for seg selv, sin familie og for samfunnet forøvrig.

For Strand kommune innebærer tidlig innsats å flytte tyngdepunktet i arbeidet med barn og unge fra å behandle problemer til å forebygge at de oppstår, og fra å ha en «vente og se hvordan det går» - holdning til å gripe inn straks man oppdager at et problem er under utvikling. Ved å forebygge og ta tak i problemer på et tidlig tidspunkt kan man forhindre at de vokser seg store. Tidlig innsats blant annet gjennom veiledning og opplæring er sentralt i kommunens arbeid for å bidra til at alle barn har gode oppvekst- og levekår. Samtidig viser statistikken at noen barn og unge har større behov for støtte og bistand for å lykkes og for å sikres gode oppvekst- og levekår. Dette viser seg blant annet gjennom elever som mottar spesialundervisning, familiesituasjoner hvor barnevernet er involvert og barn som utsettes for mobbing eller vold og overgrep.

Strand har de siste år en jevn reduksjon i andelen elever som mottar spesialundervisning (Kostra). I Ungdata-undersøkelsen rapporterer elevene selv om lite mobbing og en nedgang i forhold til vold og trusler. NOVA rapporterer i 2016 om en generell utvikling hvor den milde fysiske volden ser ut til å reduseres, men fortsatt opplever 1 av 5 barn og unge vold fra foreldre i oppveksten. Barnevernet i Strand har de siste år opplevd en økning i bekymringsmeldinger knyttet til vold mot barn eller tilfeller hvor barn er vitne til vold. Også det lokale politiet rapporterer om en oppgang i familievoldssaker. Andel barn med barnevernstiltak i Strand er stabilt på rundt 5% (Kostra). Selv om disse forholdene

berører en liten andel av barn og unge i Strand kommune, kan de ha store konsekvenser for det enkelte barnets oppvekst og levekår både nå og i fremtiden.

Barnehagen representerer en viktig arena for forebygging og tidlig avdekking av forhold som krever ekstra støtte. Strand har full barnehagedekning. 9 av 10 barn i alderen 1-5 år går i barnehage og kommunen når tidlig de fleste barna i kommunen.

Som et resultat av kommunens tidlig innsats prosjekt ble Familiens hus med fokus på forebyggende arbeid etablert. Virksomheten gir foreldreveiledning fra svangerskapskontroll via helsestasjon for småbarn til skolehelsetjenesten. En styrking av spesielt skolehelsetjenesten de siste år øker tilstedeværelsen på skolene. Det rapporteres om mindre henvendelser til BUP etter etablering av Familiens hus. Bedre samarbeid på tvers av kommunens tjenester blant annet via oppvekstteam skal også bidra til forebygging og avdekking, samt bedre tjenester for de som har behov for støtte og bistand.

Ungdomsteamet er viktig i kartlegging av ungdomsmiljøene i Strand. De bidrar blant annet til identifisering av ungdom som sliter med å passe inn og er i risikogruppen for å utvikle rus og kriminalitet. Ungdataundersøkelsen indikerer lite rus eller kriminalitet blant ungdommen. Brukerplan-kartleggingen viser at Strand kommune har flere kartlagte brukere innen rus/psykiatri i aldersgruppen 18-23 år.

Elevundersøkelsen på 7. og 10. trinn viser at det er god trivsel og lite mobbing blant elevene i Strand i dag. Bevisst arbeid med trivselstiltak og klasseledelse er et viktig bidrag til de gode resultatene. De fleste elevene er fornøyd med lokalmiljøet, men andelen reduseres med økende alder. Til tross for at kommunen opplever en bedring i elevenes trivsel, redusert mobbing og en høy andel med minst en fortrolig venn, viser også Ungdata-undersøkelsen at en del elever gruer seg til å gå på skolen, er plaget av ensomhet og har signaler på stress. Sistnevnte gjelder spesielt jenter. Den samme trenden er gjengs i hele landet. Dette kan ha sammenheng med en perfeksjonismekultur skapt av omgivelsene og ungdommen selv. Ungdommen skal hevde seg på alle felt og sosial anerkjennelse blir viktigere og viktigere. Digitaliseringen og sosiale medier har åpnet for nye muligheter og andre former for sosial interaksjon, men skaper også utfordringer som mindre tilstedeværelse i øyeblikket, skjult mobbing og utestengelse.

«En god oppvekst er en oppvekst hvor en har forskjellige muligheter og friheten til å gjøre det en selv interesserer seg for i et sikkert og godt miljø»

Sitat fra aktivitetsgruppe ungdom NAV

De nasjonale prøvene i lesing, regning og engelsk på 5., 8. og 9. trinn avdekker at for få elever i Strand presterer på høy måloppnåelse og for mange på lavere måloppnåelse. En bevisst strategi for å øke lærertettheten er et viktig virkemiddel for å redusere spesialundervisningen og øke elevenes måloppnåelse. Prosjektet Språkløyper for å bedre barns språk, lesing og skriving er også en viktig satsing for å heve elevenes mestring og måloppnåelse.

Kommunebidragsindikatoren er et uttrykk for hvor mye kommunens skoler har bidratt til elevenes resultater. Indikatoren justerer for elevenes tidligere resultater og familiebakgrunn. Med familiebakgrunn menes kjennetegn ved elevene som foreldrenes utdanningsnivå, husholdningsinntekt og innvandringsbakgrunn. Kommunebidragsindikatoren for Strand kommune har hatt en jevn framgang fra 2010 og frem til 2015. Kommunebidraget for småskoletrinnet i Strand

ligger under landsgjennomsnittet. Gjennom kompetanseheving og erfaringsutveksling mellom skolene med fokus på effektive læringsmetoder skal kommunebidraget økes videre.

Ungdom og unge voksne som faller utenfor skole og arbeidslivet er et signal på at omgivelsene og forhold rundt barn og unge i Strand ikke har lyktes i å sikre alle en god oppvekst. Gjennom oppveksten mottar flere barn og unge ekstra støtte og bistand. Den ekstra innsatsen snur ikke alltid utviklingen, men bidrar gjerne til å stagnerer utviklingen. For unge voksne over 18 år er dette mest synlig gjennom mottakere av sosialhjelp, uførepensjon og arbeidsavklaringspenger. For unge under 18 år er spesielt frafall fra videregående skole en viktig indikator. Utdanning, og særlig det å fullføre en grunnutdanning, er en avgjørende ressurs for å sikre god helse gjennom livsløpet. 1 av 5 elever i Strand som starter på videregående skole, fullfører ikke utdannelsen. Dette er ikke veldig ulikt snittet i landet og fylket. Fraffallet er i stor grad avhengig av foreldrenes utdanningsnivå, og øker med synkende utdanningsnivå. Sammenlignet med fylket og landet har Strand et positivt lavere frafall for barn hvor foreldre har grunnskole som høyeste utdanning. Dette er viktig for å bidra til å redusere sosial ulikhet i helse. I 2016 var for første gang alle elever registrert i videregående opplæring høsten etter at de gikk ut av grunnskolen. Kommunen har gode overgangsrutiner til Strand videregående skole hvor størsteparten av kommunens elever starter. Ungdomslos og glidelåsprosjektet er viktige tiltak for elever som holder på å falle ut av skoleløpet.

Det er sammensatte årsaker til utenforskap. For unge voksne som faller utenfor skole og arbeidsliv opplever Strand kommune nye og komplekse sykdomsbilder som i stor grad faller utenfor somatisk sykdom. Sykdomsbildene er i større grad preget av psykiske lidelser, rus, livsmestring og utfordrende oppvekst- og livsvilkår.

Strand har en aktiv og variert frivillig sektor. Samtidig oppgir barn og unge selv at de ønsker større spredning og alternative tilbud. Fotball og religiøse foreninger dominerer. Det er mangel på uformelle møteplasser for ungdom. Stadig flere elever oppgir å være medlem i en fritidsorganisasjon, men deltakelsen reduseres på videregående skole. Mens 7 av 10 elever er medlem på ungdomsskolen er dette redusert til halvparten av elevene på videregående skole. Deltakelse i fritidsaktiviteter er viktig både for et aktivt og fysisk liv, samtidig som deltakelse bidrar til sosial støtte og tilhørighet. Barn og unge som bor i en lavinntektshusholdning kan ha behov for støtte og bistand fra samfunnet for å sikres denne deltakelsen. Via barnefattigdomsmidler bidrar Strand kommune til at disse barna kan delta på sosiale aktiviteter og ferietilbud.

STEG 1 MEDBESTEMMELSE

Alle barn har en generell rett til å bli hørt og deres synspunkter skal tas med i vurderingen ut fra barnets alder og modenhet. Dette gjelder også i enkeltsaker der kommunen behandler en sak som direkte angår barnet. I barnekonvensjonen er det spesielt artikkel 12 som vedrører barns medbestemmelse og medvirkning.

Barnekonvensjonen anerkjenner barnet som en kompetent aktør og den stiller krav til at alle barn skal få si sin mening. Barna har kompetanse på eget liv, herunder hva som skjer i egen familie, i sitt nærmiljø og i barnehage og skole. Barn ser ting fra en annen synsvinkel, har andre ideer og andre kunnskaper enn voksne. Det er de voksnes ansvar å utvikle metoder for å hjelpe selv de yngste barna til å gi uttrykk for hva de mener. Barn skal ikke avfeies med at de er lett påvirkelige og at de raskt kan skifte meninger.

Norsk rett bygger på tankegangen om at jo eldre et barn er, jo mer vekt skal det legges på barnets mening. Barnets rolle i en prosess, kan derfor endre seg fra å være informant med en viss innflytelse på beslutningen (uttalerett) til medaktør med stor innflytelse (medbestemmelsesrett) og til slutt en selvbestemmende aktør i saken som skal avgjøres (selvbestemmelsesrett). Myndighetsalderen –18 årsdagen, markerer tidspunktet for når barnet får råderett over alle egne avgjørelser.

Medvirkning er ikke å «få det som man ønsker». For at retten til medbestemmelse skal være reell, er det viktig at barn og unge er representert i de prosessene som leder frem til beslutninger slik at de kan uttale seg.

«Engasjere oss der det er mulig, men kor er det? Har me ungdomsråd i Strand?»

Sitat fra barn og unge

Medvirkning skaper engasjement, men det kreves også engasjement for å ville medvirke. Når det går lang tid fra barn og unge sier sin mening til noe skjer, kan det føles demotiverende å engasjere seg. For å bevare engasjementet er det viktig at de ser resultater av medvirkningen i nær framtid.

Hva sier de unge selv? «Gå ut av kontorene. Gå ved siden av meg. Forvent noe av meg. Hjelp meg å se muligheter. Vis at du bryr deg. Snakk med meg. Ikke gi meg opp. Noen må få noe til å skje». (Beskrevet som «verdens korteste forskningsrapport». Ungdom i svevet, Universitet i Nordland.)

HVA SIER BARN OG UNGE I STRAND?

Barn og unge i Strand ønsker å engasjere seg, men de vet ikke hvor de kan engasjere seg. De trenger hjelp av voksne. Voksne må vise dem mulighetene. Barn og unge ønsker at de voksne hører på dem og ikke overser det de sier. Det må være lov å si sin mening og være uenige.

HVORDAN JOBBER STRAND MED MEDBESTEMMELSE?

Barn og unge i Strand skal ha tidlig innflytelse og involveres i beslutninger avhengig av alder. I tråd med lovendringer fra 2018 søker kommunen å involvere barn, spesielt i enkeltsaker, i yngre alder enn tidligere. Sammen med barnet, eventuelt foreldrene, skal tjenestene finne de beste løsningene for det enkelte barnet hvor barnets stemme skal veie tungt i avgjørelsene.

Det er ikke tilstrekkelig at barn og unge i kommunen kun blir sett og hørt. Reell medvirkning forutsetter involvering i beslutningsprosessene. En viktig forutsetning for god medvirkning er god opplæring i demokratiske prosesser, inkludert barn og unges rettigheter som følge av barnekonvensjonen. Skolenes lokale læreplaner spesifiserer medbestemmelse og demokratisk medvirkning.

Foresatte har et særlig ansvar for å ivareta medbestemmelsesretten på vegne av barn i ung alder. Medbestemmelse ivaretas gjennom barnesamtaler i barnehagene og elev- og utviklingssamtaler i skolen og kulturskolen. Viktige etablerte fora for medbestemmelse er ungdomsråd, elevråd og samarbeidsutvalg. I tillegg til barn og unges involvering i enkeltsaker, er videreutvikling av nevnte fora sentralt i kommunens arbeid med medbestemmelse.

Sakskompleksiteten og et faglig språk kan være til hinder for barn og unges medbestemmelse. For å oppnå reell medvirkning må kommuneorganisasjonen lære å kommunisere med og involvere barn og nyttiggjøre seg deres kompetanse. Effektene en sak har for barn og unge må i større grad enn i dag synliggjøres. Sammen med barn og unge må gode metoder for involvering og viktige kjerneområder for medbestemmelse identifiseres. Barnetråkk og Ungdataundersøkelsen er etablerte medvirkningsmetoder Strand bruker i dag. I dag er levekårsutvalget representert i samarbeidsutvalget ved de kommunale skolene og i styret ved de private skolene. Det er en fin «lyttepost» for levekårsutvalget og gir elevene en mulighet for direkte kontakt med folkevalgte og til å ta fremme saker de er opptatt av. Både levekårsutvalget og ungdomsrådet ser behov for både formelle og uformelle møteplasser mellom barn og unge og folkevalgte.

Mål
Steg 1 Medbestemmelse

*BARN OG UNGE I STRAND BLIR
INVOLVERT OG HØRT*

Strategier

- Barn og unge får uttale seg om forhold som angår dem personlig
- Virksomhetene har rutiner for hvordan barn og unge blir involvert og hørt i beslutningsprosesser
- Ungdomsrådet skal tidlig involveres i beslutningsprosesser

STEG 2 GOD OMSORG

Barnets foreldre har rett og plikt til å sørge for barnas oppdragelse og utvikling, jfr. barnekonvensjonen artikkel 18. Offentlige myndigheter skal bistå foreldrene for å sikre at barna får god omsorg.

Begrepet omsorg er nært knyttet til uttrykk som ansvar, trygghet, det å bli sett og ivaretatt, nærhet, varme, støtte, beskyttelse, vern, oppdragelse, oppfølging og velferd. God omsorg bidrar til å utvikle et positivt selvbilde og selvstendighet, samt til å lære å håndtere livets utfordringer. Det er samfunnets forventning til foreldre og verger at de skal gi barna god omsorg. Ingen barn får samme omsorg. Barns behov er like forskjellige som foreldrenes evne til å yte omsorg.

Foreldrerollen utformes ut fra livets skole, det vil si ut fra de erfaringer foreldrene selv har med seg inn i voksenlivet. Dårlige livserfaringer som rus, vold og tidlig omsorgssvikt, kan forplante seg gjennom generasjonene.

Nye trekk ved samfunnet har også betydning for omsorgen barn får. Foreldre fra andre kulturer har andre erfaringer og ofte en annen praksis med hensyn til hvordan omsorgsoppgavene løses. Begge foreldre er i større grad yrkesaktive og flere foreldre er eneforsørgere. Mobilitet i befolkningen, der familier ofte bosetter seg på steder i landet uten sitt nære familienettverk, byr også på utfordringer for både foreldre og barn. Foreldre kan komme i situasjoner som får betydning for hvordan omsorgen for barna ivaretas.

*«Vi vil ha det gøy! Vi vil ha det godt!»
Sitat fra barn og unge*

HVA SIER BARN OG UNGE I STRAND?

Barn og unge i Strand er opptatt av en oppvekst preget av omsorg, kjærlighet, tillit og trygghet. Voksne er til å stole på. Barn og unge vil bli elsket for den de er. Det skal være en balanse mellom varme og grenser. Barn og unge ønsker muligheten til å utvikle seg. De vil ha ansvar og motstand. De vil bli utfordret og bli stilt krav til. Barn og unge vil føle tilhørighet og ha gode venner. De ønsker å ta vare på hverandre, men samtidig også ta vare på seg selv. Foreldre må ha tid og lyst til å være sammen med barna. Foreldre og lærere må virkelig bry seg.

HVORDAN JOBBER STRAND MED GOD OMSORG?

Barn og unge som opplever trygghet i familien får god omsorg. I Strand er og skal foreldre være barn og unges primære og viktigste kilde til god omsorg. Gjennom tidlig innsats, forebygging og veiledning støtter Strand kommune foreldre i omsorgsoppgaven og gir dem trygge rammer. Dette starter allerede ved svangerskapskontrollen og fortsetter i hele oppveksten. Helsestasjon, barnehage, skole, Nav, PP-tjenesten og barnevernstjenesten er viktige arenaer hvor Strand bidrar til å gjøre foreldre trygge i sin omsorgsrolle.

I Strand blir foreldre møtt med forståelse for de utfordringer de står overfor. Kommunens hjelpetjenester er et lavterskeltilbud og blir ansett å være en samarbeidspartner for å gi barna den beste omsorgen. Strand opplever at flere foreldre i dag lettere tar kontakt med hjelpetjenestene, men innvandrere spesielt anser dette som mer fremmed.

Å utvikle et tettere og likeverdig samarbeid mellom barnehage, skole og foreldre, samt mellom foreldrene er viktig i kommunens forebyggende arbeid. Også et variert og bredt spekter av lavterskeltilbud og uformelle møteplasser for barn, unge og familier inngår i det forebyggende arbeidet. En reduksjon i sosial ulikhet i helse, vil ha positiv effekt for at barn og unge i Strand får god omsorg.

Tverrfaglig samhandling er nødvendig for tidlig å identifisere familier som har behov for ekstra bistand og for å tilby helhetlige tjenester. Kommunens ungdomsteam bidrar til å kartlegge ungdomsmiljø og identifisere ungdom med behov for støtte. Strand må i større grad enn i dag vurdere helheten rundt barnet, hvor det enkelte barnets behov står sentralt. Iverksatte tiltak må jevnlig vurderes om har ønsket effekt.

Mål
Steg 2 God omsorg

**BARN OG UNGE I STRAND
OPPLEVER TRYGGHET I FAMILIEN**

Strategier

- Gjennom kurs, veiledning, rådgivning og møtesteder blir foreldre styrket og trygget i foreldrerollen
- Det er fokus på tverrfaglig samarbeid for tidlig å identifisere familier som har behov for bistand
- Barn og unge i Strand skal vite hvor de kan henvende seg hvis de ikke opplever trygghet i familien

Planer som konkretiserer steg 2 God omsorg

- Plan for kultur, idrett og friluftsliv 2016-2026
- Plan mot barnefattigdom 2016-2020
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2013-2018 (revisjon 2018)
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2017-2021

STEG 3 SÆRSKILT VERN OG STØTTE

I henhold til barnekonvensjonens artikkel 20 har alle barn som ikke kan bo i sitt opprinnelige familiemiljø rett til særlig beskyttelse og et alternativt omsorgstilbud.

Det er mange årsaker til at barn ikke kan bo hjemme. Foreldre eller verger kan ha utfordringer med rus, vold, psykisk helse, kriminalitet eller lav omsorgskompetanse som medfører at barnet ikke kan bo hjemme for kortere eller lengre tid. Barn som har utfordringer eller symptomer som viser seg gjennom alvorlige atferdsvansker, kan også ha behov for å tilbys et nytt omsorgstilbud. Ulike barn har behov for ulike verne- og støttetiltak.

Mange barn som mottar tiltak fra barnevernstjenesten har en vanskelig barndom som preger livene deres videre. Unge voksne med erfaring fra barnevernstjenesten har en høyere risiko for marginalisering på en rekke livsområder. De har blant annet en forhøyet risiko for psykiske problemer, ustabile arbeidsforhold, rusmisbruk og kriminalitet (Backe Hansen m.fl. 2014).

Barna har krav på særskilt vern og støtte fra kommunen som har flyttet dem og eventuelt også kommunen hvor de oppholder seg. Her inngår løpende og helhetlig oppfølging. Kommunen har også et ansvar for å følge utviklingen til både barnet og barnets biologiske foreldre. Barn som bor i institusjoner og fosterhjem har krav på nødvendig helsehjelp og tilrettelegging i skole.

Vi trenger ikke å ha mange ting for å ha en god oppvekst, men vi trenger en god familie. Familie er det viktigste. Det er også godt med venner som man kan snakke med.

Sitat fra barn og unge

HVA SIER BARN OG UNGE?

Fosterbarn i Strand ønsker å ha en trygg oppvekst, bli sett og føle seg elsket. Familien er viktig. Trygge voksne skal vise at de bryr seg og ser barnet, de skal lytte og høre på det barna sier. For å ha det godt er også gode venner som en kan snakke med og være sammen med viktig. Barna ønsker åpenhet om når de ikke har det godt, men dette kan noen ganger være vanskelig å få til. De ønsker å være snille og hjelpe andre som ikke har det så bra.

HVORDAN JOBBER STRAND MED SÆRSKILT VERN OG STØTTE?

Når omsorgsovertakelse er et faktum er det viktig at barnet får et stabilt og trygt fosterhjem som i samarbeid med kommunen gir barnet god omsorg. Primært rekrutterer Strand fosterhjem lokalisert i kommunen, gjerne blant slekt og nettverk. Godkjenning og veiledning av fosterhjem, samt oppfølging både av fosterhjemmet og barnet, er viktig for å sikre barnet gode oppvekstvilkår. Ettervern frem til fylte 23 år støtter den enkelte ungdommen i overgangen til voksenlivet.

Bedre samarbeid på tvers av tjenestene i kommunen er sentralt i avdekking av barn som har behov for annet omsorgstilbud enn sitt opprinnelige familiemiljø, oppfølging av barn i fosterhjem og for å sikre best mulig ettervern. Barneverntjenesten i Strand har et særlig ansvar for å skape tverretattlig medvirkning og samarbeid.

I Strand skal barn som bor i fosterhjem bli møtt med respekt for den de er og de skal bli stilt krav til. Omsorgspersoner som lærere, barnehagelærere, assistenter og ledere i fritidsaktiviteter har høye forventninger til disse barna på lik linje med andre barn. Samtidig skal barn i fosterhjem få anerkjennelse og bekreftelse av disse omsorgspersonene.

Dette er en sammensatt gruppe barn som får hjelp og tilrettelegging etter egne behov. Strand jobber for å skape større åpenhet i barnets oppvekstmiljø og redusere fokuset på utfordringene.

Mål

Steg 3 Særskilt vern og støtte

**BARN OG UNGE I STRAND SOM IKKE KAN
BO I SITT OPPRINNELIGE FAMILIEMILJØ
SIKRES EN GOD OPPVEKST OG FORBEREDES
TIL VOKSENLIVET**

Strategier

- Barn og unge som bor utenfor sitt opprinnelige familiemiljø blir møtt på sine behov og blir behandlet med respekt og tillit
- Fosterforeldre skal oppleve særlig støtte i omsorgsoppgavene
- Oppfølging av barnet og fosterhjemmet og ettervern av ungdommen er bygget på et bredt tverrfaglig samarbeid

STEG 4 VERN MOT OVERGREP

Barnekonvensjonens artikkel 19 omhandler barns rettigheter knyttet til vern mot overgrep. Alle barn har rett til samfunnets beskyttelse mot fysisk og psykisk vold og overgrep. Dette innebærer støtte til barnet og omsorgshaver, forebygging, behandling og eventuell rettslig oppfølging.

Volden kan omfatte fysisk- og/eller psykisk vold, seksuelle overgrep og kjønnslemlestelse, trusler om vold, sosial vold med isolasjon eller begrensning av kontakter. Vold og overgrep mot barn vil si når barn og unge selv blir utsatt for eller er vitne til fysisk, psykisk eller seksuell vold.

”Vold og overgrep i nære relasjoner rammer hardt, og det rammer mange. Både kvinner, menn og barn er utsatt for vold og overgrep fra nærstående personer, og skadevirkningene kan være mange og alvorlige” (Veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner, 2008). Økt innvandring gir oss et flerkulturelt samfunn med ulike verdier og normer hvor blant annet tvangsekteskap og kjønnslemlestelse skjer.

«Nesten hver tiende norske kvinne opplever å bli voldtatt i løpet av livet, og halvparten var under 18 år. Tall fra Kripos viser at festrelatert voldtekt, også kalt nachspielvoldtekt eller vennevoldtekt, er den mest utbredte formen for voldtekt»

(«Den som er med på leken...».

Ungdoms oppfatninger om voldtekt, kjønnsroller og samtykke, Redd Barna 2015).

Foreldre og foresatte har primæransvaret for å beskytte barnet

«Vi skal føle oss trygge og ikke grue oss til morgendagen. Det er viktig at vi har gode voksne og venner å snakke med hvis vi trenger det»

Sitat fra barn og unge

mot vold og overgrep, men i noen tilfeller er dette ikke tilstrekkelig. Det gir kommunen et ansvar knyttet til avdekking av vold og overgrep, forebygging og behandling.

Den største utfordringen er å avdekke vold og overgrep. Av flere grunner vil barn og unge være tilbakeholden med å fortelle om vold og overgrep, blant annet grunnet skamfølelse og frykt for konsekvenser. I hovedsak vil denne type informasjon gis til nære venner og voksne hvor det allerede er en etablert relasjon. Å mobilisere barna som gruppe til å verne om hverandre og fortelle til f.eks. læreren dersom noen blir utsatt for vold eller overgrep kan være til hjelp for å avdekke forhold. I etterkant av avdekking av vold og overgrep er det viktig at aktører samarbeider og på hver sin måte bistår for å hjelpe og beskytte barnet.

HVA SIER BARN OG UNGE I STRAND?

Barn i Strand ønsker en oppvekst fri for vold. De vil føle seg trygge, både i familien, på skolen, i nærmiljøet og i fritidsmiljøet.

HOVDAN JOBBER STRAND MED VERN MOT OVERGREP?

Det er nulltoleranse for vold og overgrep mot barn og unge i Strand kommune. Barn og unge skal beskyttes mot at slike hendelser skjer. Likevel forekommer dette. Har vold og overgrep først skjedd skal barnet bli ivaretatt og beskyttet mot gjentakelse. Også utøver skal bli ivaretatt for å hindre gjentakelse.

For å beskytte barn og unge mot vold og overgrep er forebygging sentralt, hvor bevisstgjøring og opplæring av ansatte og frivillige som er i kontakt med barn inngår. Konsultasjonsteam for vold og overgrep, kommunens ungdomsteam og bedre samhandling internt, blant annet via oppvekstteam er viktige tiltak i dette arbeidet. Her inngår også avdekking. Foreldreveiledningen som starter ved svangerskapskontroll og fortsetter gjennom hele oppveksten inngår i det forebyggende arbeidet. Strand må i tillegg satse mer på informasjon direkte til voksne innvandrere. Tidlig dialog og opplæring av barn og unge om tema som kropp, seksualitet, grensesetting og fysisk og psykisk vold er både etterspurt av ungdommen og vil gjøre det enklere å forebygge slike hendelser. Strand kommune har nylig tatt i bruk Stine Sofie stiftelsens program «Jeg vil vite» for opplæring av førskolebarn. Skolene bruker blant annet programmene «Kroppen min eier jeg» og «Det er mitt valg» for å gi elevene opplæring og forebygge hendelser. Senter mot incest og seksuelle overgrep, SMISO, gir forebyggende undervisning for elever på 6. trinn. En styrking av skolehelsetjenesten vil gjøre det mulig å satse ytterligere på opplæring av barn i skolen.

Strandasamfunnet er et lite lokalsamfunn og kan representere en utfordring i avdekking av vold og overgrep. Berørte parter kan ofte være venner og kjente, og man kan lett fraskrive seg ansvaret for å dele bekymringer om mulige vold og overgrep. Anmeldte saker blir også ofte henlagt på bevisets stilling. En holdningsendring hvor barnets ve og vel blir satt først, kan bidra til å gjøre det enklere å dele bekymringer.

Gjennom krisesenteret i Stavanger gir Strand kommune tilbud til personer som har vært usatt for vold i nære relasjoner. Familiens hus gir støttesamtaler, mens barnevernstjenesten håndterer omsorgsovertakelse hvis utøver er en av foreldrene. Fra 2018 vil stiftelsen Alternativ til vold gi behandlingstilbud til hele familien, både utøver og voldsutsatte barn og voksne, inkludert ungdommer med volds- og aggresjonsproblemer.

Mål
Steg 4 Vern mot vold og overgrep

**BARN OG UNGE I STRAND ER
BESKYTTET MOT VOLD OG OVERGREP**

Strategier

- Kommunen arbeider systematisk for å øke kunnskapen om vold og overgrep
- Alle som arbeider med barn og unge skal ha kunnskap om hvor de skal henvende seg hvis de mistenker eller avdekker vold og overgrep
- Kommunen har fagkompetanse til å håndtere barn og unge som er utsatt for vold og overgrep

Planer som konkretiserer steg 4 Vern mot vold og overgrep

- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2013-2018 (revisjon 2018)

STEG 5 FULLVERDIG LIV

Alle barn som har nedsatt funksjonsevne, har rett til særlig omsorg og et fullverdig og anstendig liv, jfr. barnekonvensjonens artikkel 23. Tilbud skal innrettes slik at barna får adgang til tiltak som må til for å fremme sosial integrering og personlig utvikling.

Funksjonsnedsettelse kan være kognitive, psykiske, sosiale og fysiske. Dette er knyttet til og springer ut av kroppens funksjoner. Funksjonshemmende barrierer i omgivelsene hindrer aktivitet og deltakelse og er forskjellige avhengig av funksjonsnedsettelsen. Barrierene representerer et gap mellom enkeltmenneskets personlige forutsetninger og samfunnets krav og forventninger til deltakelse.

Barn og unge med nedsatt funksjonsevne har samme rettigheter som andre barn. De skal ha samme mulighet til utvikling, deltakelse og livsutfoldelse. Hovedarenaer i barn og unges hverdag er hjem, barnehage, skole, lekeplasser, ungdomsklubber, idrettslag, kino og andre fritidsarenaer. Her opplever de mestring, inkludering og glede i fellesskap med andre. Barn med nedsatt funksjonsevne blir lett isolert fra sosial omgang med andre. Mulighet til deltakelse på fellesaktiviteter er derfor viktig.

Barn har rett til nødvendig helsehjelp på et forsvarlig nivå tilpasset den enkeltes behov. Helsehjelpen må være

«Det er viktig at vi inkluderer alle. Vi må kunne vise anger og be om unnskyldning hvis vi har tatt dumme valg som har gått på bekostning av andre. Vi må bry oss om hverandre og ikke mobbe andre. Vi må få frem det beste i hverandre, da får vi en god og trygg plass å være på. Vi må være flinke til å gi beskjed hvis noe ikke er greit og vi må bli hørt».

Sitat fra barn og unge

på et nivå som sikrer likestilling, selvhjelpenhet, mulighet til å bo i eget hjem sammen med foreldrene og mulighet for deltakelse i samfunnet. Helsehjelp i form av trening og stimulering må integreres i lek, daglige gjøremål og aktiviteter i barnehage og skole.

Enkelte funksjonshemmede barn kan ha et så stort omsorgsbehov at det overstiger foreldrenes omsorgsevne. I slike tilfeller kan det foreligge en hjelpeplikt etter lov om helse- og omsorgstjenester. Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med familien.

Universell utforming berører alle samfunnssektorer og bidrar til å forhindre diskriminering. Universell utforming innebærer utforming og tilrettelegging av fysiske forhold for å fremme like muligheter til samfunnsdeltakelse.

HVA SIER BARN OG UNGE I STRAND?

I Strand ønsker barn og unge en oppvekst som inkluderer alle og er basert på gjensidig respekt. Det skal være rom for å være forskjellige, vi skal bry oss om hverandre og ta vare på hverandre. Ingen skal oppleve mobbing.

HVORDAN JOBBER STRAND MED FULLVERDIG LIV?

Strand kommune legger til rette for at funksjonsnedsettelse ikke er til hinder for deltakelse i samfunnet. Fysiske barrierer for deltakelse sikres via areal- og reguleringsplaner. Det er fokus på universell utforming av viktige offentlige bygg og utomhusanlegg som Torghuset, idrettshall, skoler, barnehager, nær-friluftsområder og lekeplasser. Nye bygg og anlegg skal være universelt utformet. Etablering av uformelle møteplasser tilrettelagt for alle er viktig for at alle barn og unge i Strand skal ha mulighet til sosial deltakelse og inngå i fellesskapet.

Stimulering av frivillige lag og organisasjoner til å tilrettelegge for at alle uavhengig av funksjonsnivå kan delta i kultur og fritidstilbud er viktig. De frivillige har ikke de samme ressursene til å håndtere ulike funksjonsnedsettelse som for eksempel barnehager og skoler. Det kan gjøre det vanskeligere å inkludere dem i fritidstilbudet på lik linje med andre. Foreldre til barn med nedsatt funksjonsevne har selv også et ansvar for å bidra til å inkludere barnet i fritidstilbudet. Strand vil fremme større åpenhet og informasjon om funksjonsvanskene i barnets nærmiljø for å øke forståelsen for det aktuelle barnet.

I barnehage og skole gis barn med funksjonsnedsettelse vedtak om tilrettelagt behov. Bedre tverrfaglig samarbeid og helhetlig oppfølging av det enkelte barnet vil sikre at kommunen i større grad identifiserer områder hvor tjenestetilbudet er mangelfullt eller ikke tilrettelegger for sosial deltakelse, personlig utvikling og helhetlig helsehjelp. Dette søkes gjennomført ved hjelp av individuell plan (IP) for helsetjenester og individuell opplærings plan (IOP) for barnehage og skole.

Mål
Steg 5 Fullverdig liv

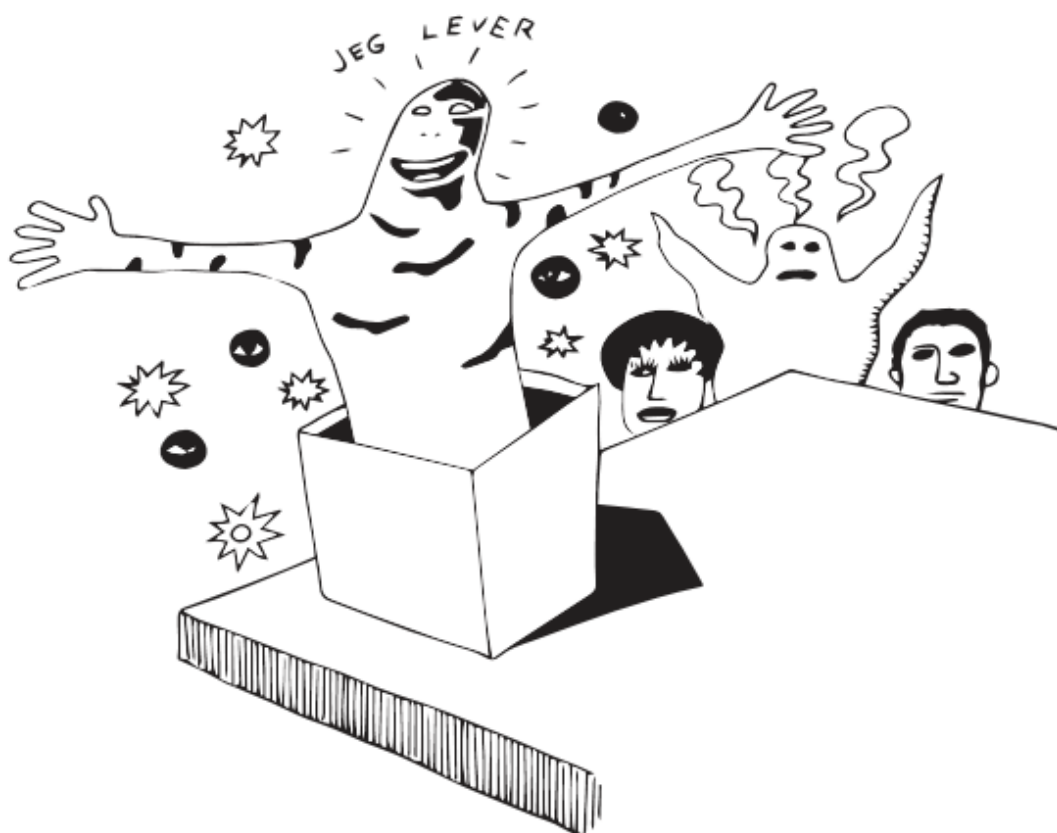
**BARN OG UNGE I STRAND ER INKLUDERT I
SAMFUNNET UAVHENGIG AV
FUNKSJONSIVÅ**

Strategier

- Bygninger, utomhusanlegg og arrangementer tilrettelegges med universell utforming, og nødvendig utstyr blir anvendt
- Økt kunnskap og informasjon om fysiske og psykiske funksjonsvansker for å bidra til større åpenhet og forståelse

Planer som konkretiserer steg 5 Fullverdig liv

- Plan for kultur, idrett og friluftsliv 2016-2026
- Reguleringsplaner

STEG 6 GOD HELSE

Barnekonvensjonens artikkel 24 gir alle barn rett til den høyest oppnåelige helsestandard og behandlingstilbud og rehabilitering. Her inngår å sikre nødvendig helsehjelp og helseomsorg og forebyggende tiltak med vekt på primærhelsetjenesten. Både fysiske og holdningskapende tiltak er viktige i forebygging av god helse. På barnetrinnet må disse tjenestene være tilgjengelige i tilstrekkelig mengde og kvalitet, funksjonelle, innenfor fysisk og økonomisk rekkevidde for alle deler av barnebefolkningen.

«Den høyest oppnåelige helsestandard» tar hensyn til både barnets biologiske, sosiale, kulturelle og økonomiske forutsetninger og kommunens tilgjengelige ressurser, supplert med ressurser som er gjort tilgjengelig av andre kilder som frivillige organisasjoner og staten. Helse betraktes vidt som en tilstand av fullstendig fysisk, mental og sosial velvære, og ikke bare fravær av sykdom eller svakhet.

Barns helse påvirkes av en rekke faktorer, mange av dem har endret seg de siste 20 årene, og vil trolig fortsette å utvikle seg i fremtiden. I takt med økt oppmerksomhet mot nye helseproblemer og endrede helseprioriteringer, er det etablert økt forståelse for hvilke faktorer som påvirker barns helse, blant annet fattigdom, arbeidsledighet, migrasjon, diskriminering, mobbing, sosial tilhørighet, marginalisering, teknologi og

«Bidra til godt miljø. Passe på at jeg selv har det bra, tenke på andre, tenke på meg selv. Viktig at jeg har det bra – ikke gi så mye til andre at jeg ikke klarer å ta vare på meg selv. Ta initiativ, oppmuntre andre til å gi uttrykk for sine meninger. Det må være lov å ha ulike meninger, være forskjellige. Ta initiativ til aktiviteter».

Sitat fra barn og unge

ulikheter i kulturell praksis knyttet til barneoppdragelse. En prestasjonsorientert kultur og opplevelse av krav om å være «vellykket» på alle livsområdene truer også barn og unges helse og livskvalitet.

Arvelige faktorer kan bety mye for utvikling av enkelte psykiske lidelser, men nivået av risiko- og beskyttelsesfaktorer i samfunnet antas å ha større betydning for nivået av psykiske helseproblemer. Sosial deltakelse og støtte bidrar blant annet til en opplevelse av sosial tilhørighet og motvirker ensomhet. Manglende sosial støtte øker faren for både fysiske og psykiske lidelser. Barnehage, skole, fritid og kultur er viktige arenaer for barn og unge å oppnå sosial støtte og tilhørighet, og for å fremme deres helse og trivsel.

Barns rett til god helse innebærer et sett friheter og rettigheter. Frihetene, som øker i betydning med økende kapasitet og modenhet, innbefatter retten til å kontrollere egen helse og kropp, inkludert frihet til å ta ansvarlige valg. Rettighetene inkluderer tilgang til varer, tjenester og forhold som gir like muligheter for alle barn til å nyte den høyest oppnåelige helsestandard.

HVA SIER BARN OG UNGE I STRAND?

Barn og unge i Strand vil ha det gøy. De vil ha det godt! De bryr seg om og vil ta vare på hverandre og seg selv. De unge vil ha et trygt og inkluderende miljø med fravær av mobbing. De ønsker seg helsesøstre som er tilgjengelige på skolen. De vil ha et variert fritidstilbud for barn i alle aldre. De ønsker å være fysisk aktive og ha uformelle møteplasser, innendørs og utendørs. De vil føle sosial tilhørighet og ha gode venner. De vil bli møtt på sine behov og følelser.

HVORDAN JOBBER STRAND MED GOD HELSE?

Strand har fokus på forebyggende helsearbeid og utvikling av barns fysiske og psykiske helse gjennom foreldreveiledning fra svangerskapskontroll og gjennom hele oppveksten. Flere helsesøstre i kommunen øker skolehelsetjenestens tilstedeværelse på skolene og gjør det enklere for barn og unge å ta kontakt tidlig. Samtidig får kommunen bedre oversikt over de situasjoner og utfordringer barn og unge står overfor. Ved å bedre samarbeidet med foreldrene og mellom foreldrene forebygger Strand også god helse.

Det er nulltoleranse for mobbing. Å forebygge mobbing er sentralt for å sikre barn en god psykisk helse. Alle barn i Strand skal ha et trygt og godt barnehage- og skolemiljø som fremmer helse og trivsel. Gjennom opplæring i barnehage og skole bidrar Strand kommune til at barn og unge utvikler holdninger, evner og levevaner for en sunn livsstil og sosial deltakelse. Det legges vekt på utvikling av sosiale ferdigheter, vennskap og å korrigere uønsket adferd.

Strand har fokus på å utvikle attraktive bo- og nærmiljø som legger til rette for fysisk aktivitet og uformelle møteplasser. Kommunens beliggenhet nær store naturområder er et godt utgangspunkt. Kultur og frivillig sektor er viktige samarbeidspartnere og gir barn og unge flere arenaer for sosial deltakelse, tilhørighet, fysisk aktivitet og utfoldelse. Større variasjon i fritidsaktivitetene må prioriteres.

Ved adferds- og lærevansker blant barn i kommunen har de bakenforliggende årsakene som levekår og oppvekstvilkår i for liten grad blitt håndtert. Bedre tverrsektoriell samhandling blant annet gjennom oppvekstteam og rutiner for overgang mellom barnehage og skole, skal bidra til et helhetlig fokus til det beste for barnet. Intern samhandling er også nødvendig for å sikre et helhetlig helsetilbud til de barna som har behov for det.

For å bedre folkehelsen blant barn og unge i Strand er det viktig å redusere de sosiale ulikhetene i helse forårsaket av sosioøkonomisk bakgrunn og reproduksjon gjennom generasjoner. Selv om det er økt forståelse for forhold som påvirker barns helse og livskvalitet, er oversikten ikke uttømmende. Strand har fokus på tiltak som skal bidra til å redusere effektene av blant annet barnefattigdom.

Strand legger til rette for at barn og unge i kommunen skal ha god fysisk og psykisk helse, men helsetilstanden er også avhengig av at den enkelte tar gode valg selv. Via forebygging og opplæring skal barn og unge ha kompetansen til å ta de gode valgene. Strand samfunnet, blant annet gjennom nærings- og kulturlivet, er også viktig for å fremme god helse for barn og unge i kommunen. Vel så viktig er den gode naboen som bryr seg om et enkelt barn og ildsjeler som legger til rette for fritidsaktiviteter.

Mål
Steg 6 God helse

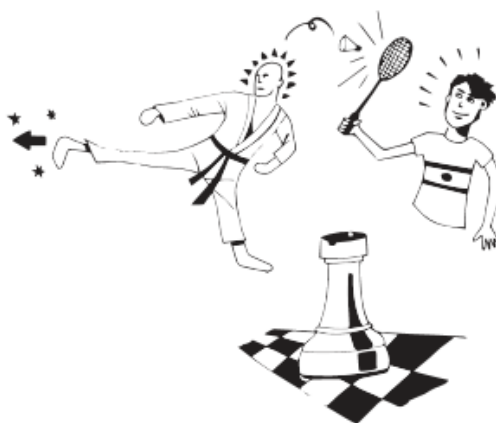
**STRANDSAMFUNNET FREMMER GOD
FYSISK OG PSYKISK HELSE FOR BARN OG
UNGE**

Strategier

- Informasjons- og holdningsarbeid for å øke kunnskapen om hva som er god helse og sunn livsstil
- Lett tilgjengelige og synlige helsetjenester
- Tilbud om et variert fritidstilbud og møteplasser
- Barnehagene og skolene arbeider aktivt for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø som fremmer helse og trivsel for alle barn

Planer som konkretiserer steg 6 God helse

- Plan for kultur, idrett og friluftsliv 2016-2026
- Plan for helse og omsorg (under utarbeidelse)
- Plan mot barnefattigdom 2016-2020
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2017-2021
- Plan for grønn mobilitet og trafiksikkerhet (under utarbeidelse)
- Reguleringsplaner

STEG 7 GOD UTDANNING

Alle barn har rett til obligatorisk og gratis grunntdanning. Videregående utdanning skal gjøres tilgjengelig og oppnåelig for ethvert barn. Høyere utdanning skal gjøres tilgjengelig og oppnåelig på grunnlag av den enkeltes evner. Barnas utdanning skal ta hensyn til barnets personlighet, respekt for menneskerettighetene og respekt for foreldrene. Utdanningen skal også forberede barnet på et ansvarlig liv i et fritt samfunn. I barnekonvensjonen er det spesielt artikkel 28 og 29 som omhandler barns utdanning.

Alle barn har rett på en barnehageplass i kommunen de bor. Dette betyr at alle barn gjennom denne retten, skal få muligheten til et oppvekstmiljø der de får både utfordringer og omsorg tilpasset barnets alder og funksjonsnivå. Alle barn har plikt til grunnskoleopplæring og rett til å gå på gratis, offentlig skole fra det kalenderåret de fyller 6 år. Plikten kan ivaretas gjennom annen, tilsvarende opplæring. De som ikke har tilfredsstillende utbytte av ordinær undervisning, har rett til spesialundervisning. Elever har rett til et godt fysisk og psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Utdanning gir barn og unge ressurser og påvirker personlige og psykologiske egenskaper, som igjen vil ha helsemessige konsekvenser. Både barnehagen og skolen er viktige arenaer for læring, for å etablere sosiale relasjoner og for utvikling av selvfølelse og selvtillit. Dette er igjen grunnleggende forutsetninger for motivasjon, opplevelse av mestring og troen på egne evner til å gjennomføre en utdanning. Gode barnehager og skoler kan kompensere for mangelfull stimulering i hjemmet. Barnehagens og

«Kjærlighet, trygghet, grensesetting, stabilitet og ei god psykisk helse. Dette vil igjen gi godt grunnlag for læring og mestring i skolen».

Sitat fra barn og unge

skolens miljø påvirker barnas livskvalitet og bør derfor utformes slik at de fremmer utfoldelse, mestring og deltakelse.

Barnehagen og skolen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet, ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Den norske barnehagetradisjonen bygger på en helhetlig pedagogisk tilnærming til omsorg, læring og respekt for barndommens egenverdi. Skolen skal bidra til at hver enkelt elev kan realisere sitt potensial og få et grunnlag for å mestre sitt eget liv og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.

Synet på barn er avgjørende for alt arbeid i barnehagen og skolen. Dette handler om å se på barn som likeverdige medmennesker. Barnehagen og skolen må rette oppmerksomheten mot barn som deltakere i sitt eget liv - der de til enhver tid er i sin utvikling. Vårt flerkulturelle samfunn innebærer også at barnehagen og skolen må respektere forskjellighet og være opptatt av å skape fellesskap og bevissthet om de verdiene vi deler på tvers av ulike kulturer.

HVA SIER BARN OG UNGE I STRAND?

Barn og unge i Strand kommune ønsker gode barnehager og skoler. Skolen skal være preget av læring, utfordring og mestring. De vil bli anerkjent for den de er, bli stilt krav til og ha noe å strekke seg etter. De vil ha lærere som bryr seg og er oppriktig engasjert i elevene.

HVORDAN JOBBER STRAND MED GOD UTDANNING?

Når ungdommer i Strand kommune fullfører og består videregående opplæring er det et tegn på at kommunen lykkes med å realisere barns rettigheter som følger av barnekonvensjonen. De øvrige stegene i sjumilssteget skal så sant kommunen lykkes, bidra til at ungdom i Strand fullfører og består videregående skole.

Målet forutsetter at Strand aktivt jobber med barns utvikling, motivasjon og mestring allerede i barnehagen og gjennom hele skoleløpet. Å utvikle Strand som barnehagemyndighet og skoleeier i kombinasjon med fokus på felles utviklingsarbeid knyttet til kvalitet og kompetanse i både barnehage- og skolesektoren er sentralt for å nå målet for steget. I 2017 ble Strand kommune språkkommune og via den nasjonale strategien for lesing og skriving skal kommunen styrke barns språk, lesing og skriving. Ny barneskole på Tau skal stå ferdig høsten 2019. Parallelt jobber kommunen med skolebygg på Jørpeland.

Ulikheter i sosioøkonomisk status og sosial ulikhet påvirker elevenes motivasjon, læringsresultat og frafall i opplæringen. Den generelle trenden i samfunnet tyder på at skolene forsterker i stedet for å redusere de sosiale forskjellene. Strand kommune jobber aktivt for å bedre kommunebidragsindikatoren som mål på kommunens bidrag til elevenes læring. Å hjelpe skolene til å lære av hverandre om hva som fører til best læring hos elevene står sentralt i dette arbeidet.

Mestring og trivsel er sentrale faktorer for at ungdom fullfører videregående skole. For å opprettholde utviklingen og mestringsfølelsen for alle elever, må undervisningen tilpasses ulike mestringsnivå. Strand kommune vil videreutvikle prinsippet om tilpasset opplæring innenfor fellesskapet, gjennom mer praktiske og varierte undervisningsmetoder. Kulturskolen i Strand gir barn og unge opplæring i å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk. Den har høy kvalitet og et rikt mangfold, og ivaretar både bredde og talent. Det er ønskelig at alle som søker skal få tilbud om plass ved Kulturskolen i kommunen.

Gjennom tverrfaglig samarbeid vil Strand identifisere og håndtere problemer på et tidlig stadiet og på lavest mulig nivå, nærmest barnet, familien og nærmiljøet. Videreutvikling av samarbeidet med foreldrene og mellom foreldrene inngår også her.

Mål
Steg 7 God utdanning

**BARN OG UNGE I STRAND FÅR
EN OPPLÆRING SOM RUSTER
DEM FOR LIVET**

Strategier

- Barnehage, skole og kulturskole kjennetegnes av høy kvalitet og engasjerte voksne
- Alle barn og unge opplever seg inkludert og verdsatt i eget læringsmiljø
- Strandaskolen fokuserer på praktiske og varierte undervisningsmetoder for å øke mestringsnivået for alle elevene

Planer som konkretiserer steg 7 God utdanning

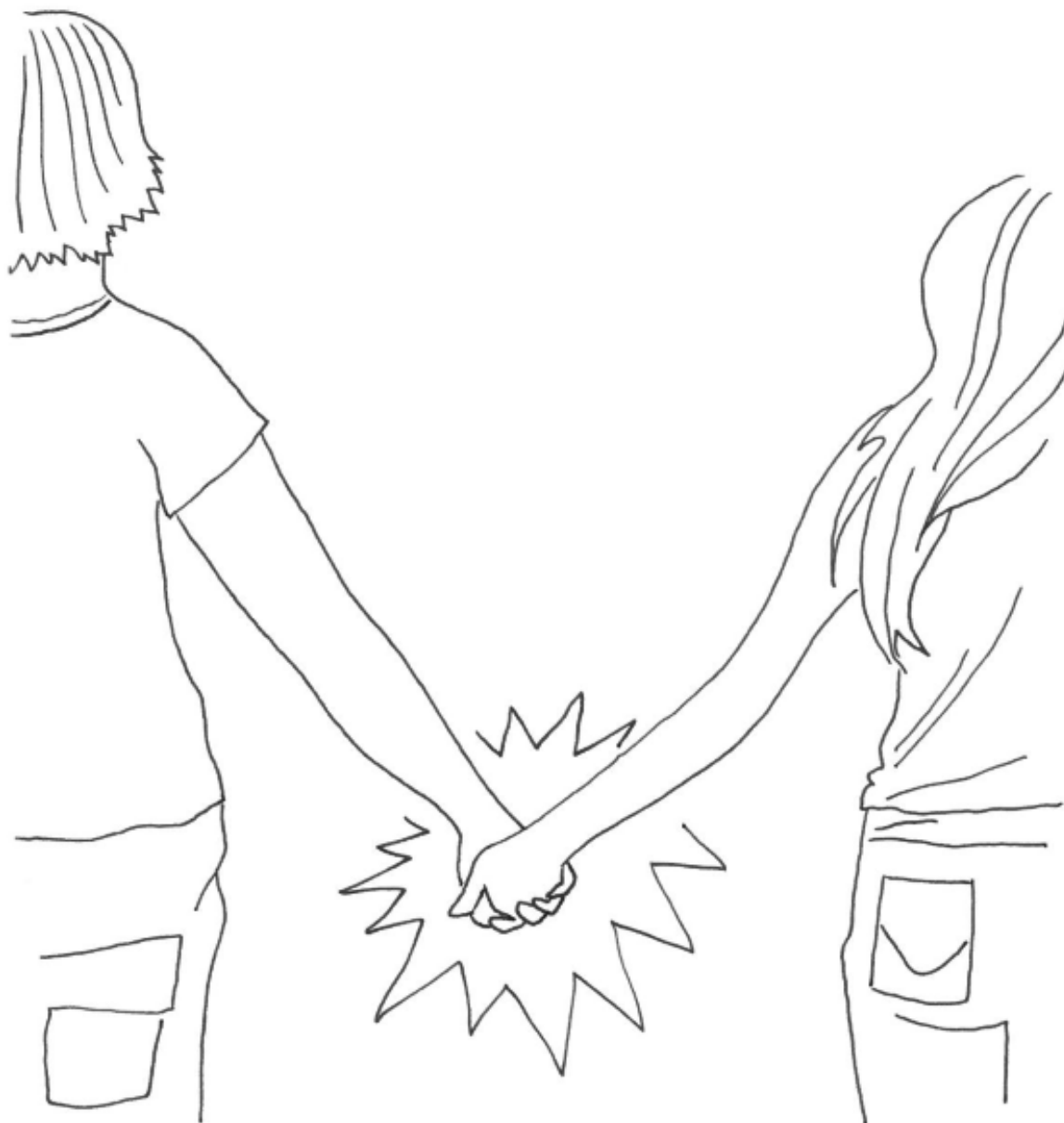
- Utviklingsplan for Strandaskolen 2016-2020
- Skolebruksplanen 2014-2030
- Strategi for barnehagedekning 2013-2020

OPPFØLGING AV PLANEN

Sektorplan for oppvekst og tilhørende temaplaner realiseres gjennom den årlige rulleringen av økonomi- og handlingsplan. Her vil det fremkomme hvordan Strand kommune arbeider med oppfølging av planen og prioritere nye tiltak der det er behov for det.

I forbindelse med utarbeidelse av planstrategiene i oppvekstplanens planperiode vil det bli vurdert om oppvekstplanen skal revideres eller inngå som en del av kommuneplanens samfunnsdel.

KILDER

www.sjumilssteget.no

Barnekonvensjonen

Ungdata

Elevundersøkelsen

Kostra

NOVA

Folkhelsekartlegging 2017 – Strand kommune

Ungdom i svevet, Universitet i Nordland

Den som er med på leken.... Ungdoms oppfatninger om voldtekt, kjønnsroller og samtykke, Redd Barna 2015

Veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner, Justis- og politidepartementet 2008

Bache Hansen m. fl. 2014. Overgang til voksenlivet for unge voksne med barnevernserfaring.

Barnevern i Norge 1990-2010 – En longitudinell studie. Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA-rapport 9/2014)